# RUSKI INWALID

N° 90.

SOBOTA. 19 Kwietnia. 1819 r.

CZYLI

# WIADOMOŚCI WOJENNE.


*Treść.* Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Francyia. Rozmaitości.

## WIADOMOSCI KRAIOWE.

*z Petersburga, 19 Kwietnia.*

Obywatel Gubernii Podolskiey, naznaczaiący się do kollegii spraw zagranicznych translatorem, Fryderyk *Starzyński*, nayłaskawiey mianowanym został Kameriunkrem dworu Jego Cesarskiey Mści.

Marszałek dworu Jego Cesarskiey Mści Baron *Albedill*, otrzymał znaki brylantowe orderu Stey Anny pierwszey klassy.

Koniuszy dworu J. C. M. *Ozerów*, Jenerał Maior *Uszaków*, i Radca Stanu *Sawrasów*, nayłaskawiey mianowanymi zostali kawalerami orderu Stey Anny pierwszey klassy.

Xiężniczki: Zofia *Wiaziemska* i Barbara *Gallicynowna* wnuczka Jenerała piechoty Xiążęcia *Gallicyna*, mianowane zostały Freylinami przy nayiaśnieyszych Paniach.

Radca Stanu rzeczywisty, Doktor *Rull*, zaszczyconym został od Króla JMści Pruskiego orderem Orła Czerwonego drugiey klassy.

W imiennym Jego Cesarskiey Mści ukazie danym rządzącemu Senatowi dnia 1 b. m. wyrażono: »Uznawszy za rzecz potrzebną dla pożytku obwodu Besserabskiego, ustanowić tam w miasteczku Reni sąd handlowy, według tychże prawideł na iakich podobny istnieie w Odessie, o czem nastąpiło iuż od Nas należyte przepisanie Namiestnikowi *Bachmietiew*, rozkazuiemy naznaczyć na prezesa pomienionego sądu, będącego bez obowiązku służby rzeczywistego radcę stanu *Persiani*, z gażą po cztery tysiące rubli assygnacyynych na rok, z przychodów tegoż obwodu maiącą się opłacać.«

Przez ukaz N. Pana z dnia 31 Marca Podpułkownik *Merlini*, uwolnionym został od służby z mundurem i pensyią dożywotnią po 900 rubli na rok ze względu na długoletnią iego służbę, zruynowane zdrowie i niedostateczny maiątek.

*z Krasławia (Gubernii Witebskiey dnia 14 marca.*

*z Kuryiera Lit.*

Dzień pierwszy marca b. r. pamiętną i chlubną dla powiatu Duneburskiego (składającego część dawnego Xięztwa Inflanckiego) zostanie epoką. W dniu tym obywatele rzeczonego powiatu, powodowani głosem ludzkości

udarowali włościan swoich na wieczne czasy wolnością. Nigdy obrady powiatowe w równey nie odbywały się okazałości. Jego Królewicowska Mość Białoruski Woienny Gubernator Xiążę Jmc *Alexander Wirtemberski*, przybył tu umyślnie na ten obchod z Witebska dnia 28 lutego. Nazajurtz o godzinie 11tey zrana JW. Marszałek powiatowy miał honor przedstawiać Jego Xiążęcey Mości zgromadzonych Obywateli. Tegoż dnia o godzinie 5tey po południu, gdy się Obywatelstwo zebrało w mieyscu dla obrad przeznaczonem, Xiążę Jegomość Wojenny Gubernator, otoczony osobami orszak Jego składaiącemi, przybył na salę, i zagaił posiedzenie mową, odczytaną przez Sekretarza Jego Xiążęcey Mości w ięzyku rossyyskim w ktorey zapewnił Obywateli, że Nayjaśnieyszy Monarcha z ukontentowaniem przychylić się raczył do ich prosby, w rzeczy nadania włościanom osobistey wolności; że samymże Obywatelom poleca utworzenie tego aktu; oraz dozwala wybrać z grona swojego kommissyą do ułożenia organizacyi, zabezpieczającey spokoyne i porządne przeyście tey klassy ludu, z dzisieyszego położenia do stanu wolności osobistey. Takowe urządzenie po ostatecznem zdecydowaniu zgromadzenia powiatowego, przedstawione bydź ma do Naywyższego Jego Cesarskiey Mości potwierdzenia. Do tego uwiadomienia załączył Xiążę Jegomość w głosie swoim łaskawe i zaszczytne dla Obywateli powiatu duneburskiego szacunku swojego i protekcyi zapewnienie. Na tę mowę odpowiadając JW. Marszałek powiatowy w języku polskim, wynurzył uczucia wierności i uwielbienia wspoł-obywateli swoich, dla naylepszego Monarchy, oraz wdzięczności i uszanowania dla Osoby Jego Krolewicowskiey Mości. Po sessyi raczył Xiążę Jegomośc przyiąć ofiarowaną sobie od JW. powiatowego Marszałka wieczerzę, w ciągu której przy odgłosie woyskowey muzyki, spełniano toasty za zdrowie Nayjaśnieyszego Cesarza Jegomości i Jego Królewicowskiey Mości. W dwóch dniach następuiących podpisany został akt uwolnienia włoscian, oraz elekcya kommissarzy ze zwykłą odbyła się formalnością; a Xiążę Jegomość Woienny Gubernator z siedmiu osób wybranych do składania kommissyi Prezesem. Po czterodniowym pobycie w *Krasławiu*, zaszczyciwszy po dwakroć odwiedzinami swemi dom Hrabiow Platerów dziedziców miasta, odjechał Xiąże Jegomość dnia 4 b. m. napowrót do *Witebska*. Kommissya zaś w tymże dniu czynność swą rozpoczęła.

*z Połongi dnia*, 10 *Marca* 1819 *roku.*
(*Artykuł nadesłany.*)

Blisko tego mieysca w dobrach dziedzicznych swoich Łaukożemy zwanych w Powiecie Telszewskim Gubernii Wileńskiey leżących w dniu 26 przeszłego Lutego umarł JW. Henryk Baron *Mirbach* Jenerał Porucznik woysk Polskich i kawaler z nie odżałowaną stratą pozostałey małżonki i Siedmiorga dorastaiącego potomstwa, tudzież z powszechnym żalem tych wszystkich, którzy znali iego osobę, cnoty, i zasługi.—Zgon tego męża należy do owych smutnych kolei, w których opłakuiemy od lat kilku ciągle zdarzane zeyścia Bohaterów naszey Historyi chlubę przynoszących, a naszey pamięci nader miłych; a ktorzy niegdyś będąc towarzyszami oręża, teraz zdaią się spieszyć ieden po drugim, aby się połączyli w niesmiertelności progach.—Henryk Baron *Mirbach* ćwiczony w sztuce woienney przy boku Feld-Marszałka *Melendorffa*, na Pierwsze hasło potrzeby narodowey, powrócił ze służby zagraniczney do oyczyzny; a w roku 1794 użyty do obięcia Portu Libawskiego i organizowania stosunków Xięstwa Kurlandskiego za wykonanie dokładne mnogich poleceń, z poświęceniem własnego maiątku i osoby, w nagrodę, mianowany został przez Naczelnego Wodza Tadeusza *Kościuszkę*, i naywyższą owoczesną Radę, Jenerał Porucznikiem woysk Litewskich. Na tym stopniu walcząc w pobrzeżach Baltyckiego Morza, w krótce kiedy woyska Litewskie przymuszone zostały udać się ku Warszawie; tu z losu iaki był ciągnięty między Jenerałami, wypadło Jenerałowi *Mirbachowi* zostać Prezydentem Woiennego Warszawskiego Sądu— nie długo iuż piastował tę dostoyność, gdyż rychło wybiła smutna godzina politycznego Narodowego zgonu.—Po czem Jenerał *Mirbach* miotany wypadkami, nierychło powrócił do spustoszonego domu, gdzie po rozdziale prowincyi kończył dni swoie w cnotach domowych, i naygorętszych życzeniach dla dobra publicznego.—Umarł w roku 57 życia swoiego, oddawszy trzema laty przed śmiercią maiątek swóy na satysfakcią Wierzycieli, których liczba i dopomnienia się stały się ciążącemi, z powodu mnogich poświęceń iakie zeszły Jenerał *Mirbach* w ciągu całego życia wykonał.

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Niemcy.

*z Munich 3 Kwietnia.*

Na iednem z posiedzeń ostatnich izby deputowanych Pan *Hecker*, uczynił ważny wniosek względem wychowania publicznego. Oto iest treść takowego.

»Zewsząd daią się słyszeć skargi (były iego słowa) na powszechną opieszałość i niedbałość w przedmiotach tyczących się wychowania publicznego. Liczba kandydatów do stanu nauczycieiskiego znacznie się zmnieysza. Wkrotce zapewna katedry nauczycieli publicznych albo zupełnie próżnować będą, albo będziemy musieli poruczyć takowe ludziom bez zasług i nauki. Skąd i nąd powszechne roschodzą się narzekania na zepsucie obyczaiów i brak we wszystkiem porządku, oraz uległości i posłuszeństwa ze strony młodzieży. Należy także wyznać, iż wtenczas kiedy we wszystkich ościennych państwach wychowanie publiczne iest uważane za naygłównieyszy przedmiot troskliwości rządu, u uas w Bawaryi sam tylko oddział uboczny Ministerstwa Spraw Wewnętrznych tym się zatrudnia, będąc zkąd inąd obarczony sprawami różnego rodzaiu. Nawet w radzie państwa niema osobnego oddziału, któryby się tym przedmiotem zaymował. Nakoniec można powiedzieć bez wszelkiey przysady, a same tylko powtarzaiąc wszystkich towarzystw i klas narzekania, że wtenczas kiedy wszystkie inne obywatelskie zaprowadzenia w Bawaryi, mogą służyć sąsiedzkim ziemiom za wzory, szkoły nasze publiczne tak są iescze dalekie od tey doskonałości:—Nayznakomitsi nauczyciele nasi wezwani zostali do Uniwarsytetów obcych, a rząd naymnieyszego nieuczynił kroku dla utrzymania tych znakomitych mężów. Wszystkie te okoliczuości napełniły duszę moią bolesnem uczuciem, które zapewna dzieli zemną każdy dobry obywatel, a razem podały mi powod do uczynienia następuiącego przełożenia: Czy się niezda izbie przy zachowaniu zwyczaynych konstytucyynych przepisów prosić Króla o przedsięwzięcie takich środków, aby na pierwszem zupełnem zgromadzeniu stanów przedstawiono im dokładny systemat wychowania publicznego, ułożony przez biegłe w tym przedmiocie osoby? Taki systemat oparty na prawidłach mocnych i powszechnych powinien zawierać w sobie wszystkie przepisy i prawa tyczące się wychowania publicznego. A wtenczas Bawaryia niemiałaby iuż czego zayrzeć sąsiadom swoim.«

### Francyia.

*z Paryża, 4 Kwietnia.*

Poseł Perski, znayduiący się teraz w stolicy tuteyszey, odebrał od dworu swoiego bardzo ważne depesze, zawieraią albowiem szczegółowe opisanie o tem, że *Fatig Han* brat Króla *Awganów*, który iak wiadomo niedawno wszedł był z woyskiem do Karrassanu, zupełnie poźniey zbitym został. Woysko iego z 30,000 żołnierza złożone, częścią legło trupem na placu bitwy, a częścią zabrane w niewolę. Wielę także umarło z głodu i pragnienia. Bogactwo iakie się dostało zwycięzcom przechodzi wszelkie opisanie. Sam *Fatig Han* ciężko został ranionym i ledwie mógł się przez ucieczkę ocalić. Kiedy *Mahmet Han* dowiedział się o tak wielkiey klęsce brata swoiego, wysłał do Szacha Perskiego swoiego naywyższego kapłana z drogiemi podarunkami i świetnym orszakiem, aby się uniewinnić i przekonać iego, że do przedsięwzięcia brata bynaymniey nienależał. »Na to (powiedziano w depeszach) odpowiedzieliśmy, że dla ukarania buntowniczego przedsięwzięcia *Fatig Hana*, roskazaliśmy stawić zdraycę tego skrępowanego u dworu naszego, tey *świątyni sprawiedliwości* i tam wydać przeciwko niemu naysroższy wyrok.«

---

## ROZMAITOŚCI.

(Dokończenie o Towarzystwie Miłosierdzia Chrzeciiańskiego).

(*Obacz Numer wczorayszy*).

*Błogosławiony, który się lituie nad nędznym i ubogim, nieopuści go Pan w dzień straszny.*

*Psal. 40.*

### *Oddział I.*

§ 1.) Każda kobita religii Chrześciiańskiey do iakieyby kolwiek należała klassy, może bydz członkiem towarzystwa. § 2.) Każdy członek wnosi według możności i chęci pewną summę iednoczasowie dla powiększenia kapitału ogólnego, i sto rubli corok. § 3.) Prezes przyymuie nowych członków i zapisuie do xięgi. § 4.) Nowy członek odbiera zaraz po zapisaniu się i wniesieniu należney opłaty exemplarz ustaw towarzystwa, wyznacza się mu obowiązek i daie się znak towarzystwa, to iest srebrna obrączka z nadpisem. § 5.) Nikt niema prawa usuwania się od obowiązku iaki mu prezes towarzystwa naznaczy.

*Oddział II.*

§ 1.) Przewodniczką i opiekunką towarzystwa iest Nayiaśnieysza Cesarzowa *Elżbieta*. § 2.) Towarzystwo składa się z członków płci żeńskiey obecnych i nieobecnych. § 3.) Członki obecne składaią między sobą rząd towarzystwa przez kreskowanie § 4.) Cały rząd towarzystwa składa się z prezesa i sześciu członków § 5.) Porządek według którego odbywaią się czynności rządu i obowiązki, wyłożony iest w osobnych oddziałach. § 6.) Wybory członków corok się odnawiaią. § 7.) Rząd towarzystwa ma swoią Kancellaryią, z Sekretarza i kilku korrespondentów złożoną. § 8). Męsczyzni także bez względu na stan, wiek i urodzenie bydź mogą dobroczyńcami, kommisarzami, sekretarzami i korrespondentami towarzystwa po wniesieniu należney opłaty. § 9.) Prezes podaie ich za kandydatów do tych stopni, a wybieraią się i potwierdzaią przez kreskowanie wszystkich członków obecnych. § 10) Dzieci płci oboiey byleby lat osm miały skończonych, mogą bydz przyiętemi do towarzystwa. § 11) Rodzice przy ich wpisaniu wnoszą pewną summę iednoczasowie.

*Oddział III.*

*O przedmiocie towarzystwa.*

§ 1.) Naygłównieyszy przedmiot towarzystwa ne tem zależy, aby zebrawszy ile można znaczniyszą summę na zasiłek ubóstwa, rozdawać ią w Imie *Iezusa Chrystusa* samym tylko prawdziwie ubogim, i zamiast niepewney prywatney iałmużny zrobić im pewny fundusz. § 2.) Towarzystwo nieogranicza się w opiece swoiey dla tych tylko ubogich którzy się żebrakami nazywaią; lecz będzie się starać wywiadywać: 1. O wdowach i sierotach wstydzących się żebrzeć iałmużny. 2. Rzemieslnikach, których słabość zdrowia do ubóstwa doprowadziła. 3. Osobach doprowadzonych do nędzy przez iakie kolwiek wypadki nieszczęśliwe. Do schronienia nędzy ukrywaięcey się przed oczyma świata, będzie się starać przeniknąć taiemnie i w Imie *Iezusa Chrystusa*, zlać na nieszczęśliwych pociechy miłosierdzia chrześciiaciskiego. § 3 Następnie, więzienia, szpitale, łazarety i domy wychowania, zaymą troskliwość towarzystwa i iego ciągłą opiekę.

*Oddział IV.*

*Obowiązki towarzystwa.*

§ 1.) Towarzystwo powinno mieć naydokładnieyszą wiadomość o wszystkich ubogich, mieszkaiących w mieście. § 2.) Dla tey to przyczyny każdy z członków przyymuie obowiązek wywiadywania się o ubogich w pewney części miasta znayduiących się i bierze na pomoc sobie iednego z kommisarzy. § 5.) Członek któremu się poruczy iaka część miasta, powinien znać i wiedzieć o wszystkich ubogich w niey mieszkaiących i osobiście się przekonać o ich stanie, aby tem dokładniey mogł donieść towarzystwu. § 4.) Po odebraniu takowych doniesień układaią się księgi ubogich według alfabetu. § 5.) W skutek doniesień członków towarzystwo rozważa stan obogich i wyznacza dla nich wsparcie. § 6.) Wydaie zapomogę iedno czasową, lub każdo miesięczną; a według okoliczności czasem i pierwszą i drugą. § 7.) Innym członkom porucza dozor więzień, łazaretów, woienne i miastowe szpitale, domy wychowania, i nieszczęśliwych pozbawionych zdrowych zmysłów. § 8.) Towarzystwo ma swoie zniesienia się z zwierzchnością tych zaprowadzeń tak woienną iak cywilną, aby członki iego miały wolne w każdym czasie do nich weyście. § 9.) Chorych ubogich znayduiących się w klasztorach towarzystwo porucza także iednemu z członków swoich § 10.) Dla rozdania wsparcia towarzystwo używa dzieci pod dozorem członków swoich płci oboiey, § 11.) W każdą niedzielę po mszy zgromadza się towarzystwo do domu prezesa, i składa zdanie sprawy za tydzień przeszły, a odbiera rozrządzenia na następuiący. § 12.) Na posiedzeniach tygodniowych każdy z członków według upodobania może się znaydować. § 13.) Posiedzenie każde rospoczyna się i kończy modlitwą. § 14.) Doniesienia o ubogich wstydliwych i taiemnych, kommunikuie się prezesowi sekretnie po odbytem posiedzeniu. § 15) Po każdych szesciu miesiącach prezes towarzystwa przesyła zdanie sprawy Nayiaśnieyszey Cesarzowey. § 16.) Zdanie sprawy roczne ogłasza się w zgromadzeniu wszystkich obecnych członków i pomiescza się w gazetach kraiowych.

w Petersburgu
*w drukarni woienney Głównego Sztabu* JEGO CESARSKIEY MŚCI.